

نقش عبادت در سبک زندگی-۸

پناهیان: «امام» همه چیز را در سبک زندگی ما تحت تأثیر قرار می‌دهد

حجت الاسلام و المسلمین پناهیان، در دهه اول ماه مبارک رمضان (به جز روزهای جمعه)، بعد از نماز ظهر و عصر در مسجد امام حسین (ع) - ضلع شمالی میدان امام حسین (ع) - که به امامت حجت الاسلام ابوترابی اقامه می‌شود، به مدت ده روز و با موضوع «نقش عبادت در سبک زندگی» سخنرانی می‌کند. در ادامه گزیده‌ای از مباحث مطرح شده در **هشتمین (آخرین) جلسه** را می‌خوانید:

نیاز ما به هویت جمعی / گاهی سبک زندگی ما هویت جمعی ما را تشکیل می‌دهد / جامعه فاقد ویژگی افتخاربرانگیز در سبک زندگی، هویت ندارد

- انسانی که در جامعه زندگی می‌کند، هر لحظه به داشتن هویت و شخصیت جمعی نیازمند است و معمولاً هویت و شخصیت خود را با شغل، خانواده یا قوم خود معرفی می‌کند. کسی که چنین هویتی نداشته باشد حتی پیش خودش هم گم شده است و لطمه شخصیتی سنگینی به او وارد خواهد شد. به عنوان مثال کسی که در یک قوم یا در یک شهری زندگی کند که در آنجا هیچ کسی را ندارد که به او افتخار کند، معمولاً لطمه شخصیتی می‌خورد. یا کسانی که در جهان غرب زندگی می‌کنند و بسیاری از آنها نمی‌دانند یا مطمئن نیستند پدرشان کیست، یک لطمه شخصیتی بزرگ می‌خورند.

- **گاهی اوقات نحوه زندگی کردن ما هویت جمعی ما را تشکیل می‌دهد. یعنی انسان در جهت معرفی هویت قومی یا هویت شخصیتی خود از رفتارها و سبک زندگی خود استفاد می‌کند. مثلاً می‌گوید: «ما رسم داریم که این گونه رفتار می‌کنیم...» چون همین هویت جمعی برای انسان انرژی بخش است و انسان به آن افتخار می‌کند.**

- معمولاً وقتی می‌خواهیم هویت خود را درک کنیم به سراغ خصلت‌های پایدار و افتخارآمیز خود می‌رویم. مثلاً می‌گوییم «ما ایرانی‌ها آدم‌های شجاعی هستیم» «ما ایرانی‌ها مهربان و مهمان‌نواز هستیم» یعنی در معرفی خود به سراغ عناصری از سبک زندگی می‌رویم. لذا اگر کسی سبک زندگی نداشته باشد و در سبک زندگی خودش هیچ خصلت پایدار و افتخارآمیزی نداشته باشد او در واقع هویت ندارد. چون او در زندگی خود چیزی ندارد که به صورت دائمی و فراگیر، تا آخر پای آن ایستاده باشد.

در روز قیامت هم با هویت جمعی خود شناخته می‌شویم / هر کسی را به امام او می‌شناسند

- موضوع هویت جمعی فقط به این دنیا محدود نمی‌شود، روز قیامت نیز ما را به همین هویت‌ها می‌شناسند. در صحرای محشر نیز هر کسی می‌خواهد خودش را معرفی کند و هویت خود را بشناساند به امام خود معرفی می‌کند یعنی در روز قیامت ما را به امامان می‌شناسند (خداوند می‌فرماید: **یاد کن روزی را که هر گروهی از مردم را با امام‌شان می‌خوانیم؛ یَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اُنَاسٍ بِاِمَامِهِمْ؛ اسراء/۷۱**) در آنجا از هر کسی می‌پرسند امام تو کیست؟ در آن روز بعضی‌ها می‌گویند: ما مرید امام حسین (ع) هستیم. بعضی‌ها می‌گویند ما نوکر امام رضا (ع) هستیم...

اگر کسی می‌خواهد به هویت خودش افتخار کند، به «عبد بودن» خودش افتخار کند / اولین پایگاه معرفی هویت ما «عبد بودن» است

- در این دنیا ما را به هویت و شخصیت‌مان می‌شناسند، در روز قیامت نیز وقتی می‌خواهیم خودمان را معرفی کنیم خودمان را با یک عنصر کلیدی سبک زندگی معرفی می‌کنیم و آن «عبد بودن» است. در واقع هویت اصلی ما این است که ما «عبد» هستیم.
- عبد بودن برای ما یک افتخار بزرگ است. حتی رسول خدا(ص) نیز اول عبد خدا بود و بعد رسول خدا بود. (و اشهد ان محمدا عبده و رسوله) خدا کند ما بفهمیم اینکه ما «عبد» هستیم یعنی چه و به عبد بودن خود افتخار کنیم و احساس عزت داشته باشیم.
- خیلی‌ها به اینکه عبد خدا هستند، توجه ندارند البته ممکن است به خدا اعتقاد داشته باشد ولی خود را «عبد» نمی‌داند. اینها حتی وقتی دعا می‌کنند نیز گویا دارند با خدا مذاکره می‌کنند! یعنی خدا را به عنوان کسی که در عالم قدرت دارد می‌بینند و از او چیزهایی می‌خواهند.
- خیلی‌ها معنای دقیق «عبد» را نمی‌دانند و هویت عبد بودن خود را درست درک نکرده‌اند. مثلاً تصور می‌کند عبد یعنی کسی که عبادت می‌کند در حالی که شاید نزدیک‌ترین معنای عبد در زبان فارسی کلمه «برده» باشد. یعنی ما بردگان خداوند هستیم و صاحب اختیار ما خداست. «عبد خدا» یعنی برده خدا.
- چرا نماز عمود خیمه دین است؟ یک دلیلش این است که بیشترین صورت بردگی و بندگی ما را نشان می‌دهد. وقتی انسان به سجده می‌رود، و صورت خود را به خاک می‌گذارد، در واقع به حالتی که یک عبد در مقابل اربابش دارد نزدیک می‌شود.
- وقتی خوبان عالم و اولیاء خدا، همه عبد خدا هستند، تکلیف ما معلوم است. انسان تا وقتی واقعاً عبد خدا نشود، هیچ چیزی نیست و هویتی ندارد و فقط وقتی که به معنای واقعی عبد شد، برای خودش کسی خواهد شد. کسی که عبد خدا باشد، ارباب عالم خواهد شد و خدا همه عالم را در اختیار او قرار می‌دهد.
- اگر کسی می‌خواهد به هویت خودش افتخار کند، به «عبد بودن» خودش افتخار کند. در واقع اولین پایگاه معرفی هویت ما عبد بودن است.

محور بندگی این است که انسان «امام» داشته باشد / «امام» ما معرف هویت ما در قیامت

- امام رضا(ع) می‌فرماید: عبادت هفتاد وجه (مرتبه یا نوع) دارد. شصت نه قسمت (مرتبه) عبادت تسلیم و راضی بودن به خدا و امام زمان(ع) است. (أَنَّ الْعِبَادَةَ عَلَى سَبْعِينَ وَجْهًا فَتِسْعَةٌ وَ سِتُونَ مِنْهَا فِي الرِّضَا وَ التَّسْلِيمِ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأُولَى الْأَمْرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ؛ بحار الانوار/ج ۲/ص ۲۱۲) کسی که واقعاً عبد خداست، قطعاً می‌داند که این خدا و ارباب، بر روی زمین جانشینی دارد که این جانشین خدا یا «خلیفه الله» نیز بعد از خدا، ارباب و مولای او خواهد بود. لذا امیرالمؤمنین(ع) می‌فرماید: من بنده‌ای از بندگان رسول خدا(ص) هستم. (إِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ مِنْ عَبِيدِ مُحَمَّدٍ ص؛ کافی/ج ۱/ص ۹۰)
- محور عبادت و بندگی این است که انسان امام داشته باشد. لذا روز قیامت وقتی می‌خواهیم هویت خود را معرفی کنیم باید بگوییم امام ما کیست.
- امام صادق(ع) می‌فرماید: اگر کسی هر شب برای عبادت بیدار شود و هر روز، روزه بگیرد، همه اموال خود را صدقه بدهد، هر سال به حج برود ولی امام زمان خود را نشناسد و از او پیروی نکند و این کارها را به اشاره امام خودش انجام نداده باشد، چنین کسی یک

ذره حق پیش خدا پیدا نمی‌کند و اجری نخواهد داشت و اصلاً از اهل ایمان نخواهد بود. (أَمَا لَوْ أَنَّ رَجُلًا قَامَ لَيْلَهُ وَ صَامَ نَهَارَهُ وَ تَصَدَّقَ بِجَمِيعِ مَالِهِ وَ حَجَّ جَمِيعَ دَهْرِهِ وَ لَمْ يَعْرِفْ وَ لَآيَةَ وَ لَىَّ اللَّهُ فَيُؤَالِيَهُ وَ يَكُونُ جَمِيعُ أَعْمَالِهِ بِدَلَالَتِهِ إِلَيْهِ مَا كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ جَلٌّ وَ عَزٌّ حَقٌّ فِي ثَوَابِهِ وَ لَأَنَّ مَنْ أَهْلُ الْإِيمَانِ ثُمَّ قَالَ أَوْلَيْكَ الْمُحْسِنُ مِنْهُمْ يُدْخِلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ) (کافی/ج ۲/ص ۱۹)

- امام صادق (ع) در روایت دیگری می‌فرماید: کسی که امام زمان خودش را نشناسد و نسبت به حق او جاهل باشد، حتی اگر در عبادت تکه تکه شود فقط از خدا دورتر خواهد شد. (قَالَ إِنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا الدِّينُ الْمَعْرِفَةُ فَإِذَا عَرَفْتَ الْإِمَامَ فَاعْمَلْ ... وَ لَوْ تَقَطَّعَ الْجَاهِلُ مِنَ الْعِبَادَةِ إِرْبًا إِرْبًا مَا أَزْدَادَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا؛ دعائم الاسلام/ج ۱/ص ۵۴)

شب اول قبر از هویت ما سؤال می‌کنند / اینکه امام ما چه کسی باشد در سرنوشت ما نقش کلیدی و اساسی دارد

- نقش امام در هویت ما کاملاً برجسته است. اینکه امام ما چه کسی باشد و ما جزء امت کدام امام باشیم در سرنوشت ما نقش کلیدی و اساسی دارد. لذا شب اول قبر سؤال‌هایی که از ما می‌پرسند این است: مَنْ رَبِّكَ؟ مَنْ نَبِيِّكَ؟ مَنْ إِمَامُكَ؟ یعنی از هویت ما سؤال می‌کنند.
- باید خیلی بیشتر به امام خودمان فکر کنیم، البته او همیشه به فکر ما هست، این ما هستیم که باید بیشتر او را بشناسیم، به او توجه کنیم و به یادش باشیم و سعی کنیم ارتباط خود را تقویت کنیم و با ذکر و یاد او صفا کنیم. لاقول زبان حال ما این باشد که: «لایق فیض حضورت نیم اما بگذار / زندگی چند صباحی به خیالت بکنم»

«امام» همه چیز را در سبک زندگی ما تحت تأثیر قرار می‌دهد

- حالا باید ببینیم امام چه تأثیری در سبک زندگی ما خواهد داشت؟ به طور خلاصه می‌توان گفت امام همه تأثیرات خوب را در سبک زندگی ما خواهد داشت.
- همان‌طور که قبلاً بیان شد، نماز مثل اسکلت یا بتون آرمه ساختمان سبک زندگی ماست. یعنی یک برنامه دائم و اساسی در متن زندگی ماست که همه چیز را تحت تأثیر خودش منظم می‌کند. وقتی جلوتر می‌رویم می‌بینیم که «امام» همه چیز را در سبک زندگی ما تحت تأثیر قرار می‌دهد و به زندگی ما معنا می‌دهد. یعنی ما با ذکر امام حسین (ع) صفا می‌کنیم و زیارت او تفریح ما می‌شود. بچه ما که به دنیا می‌آید اول او را به حرم امام رضا (ع) می‌بریم، ماشین که می‌خریم اولین مسافرت را به زیارت می‌رویم، اصلاً امام همه وجوه زندگی ما را تحت تأثیر قرار می‌دهد و یک حلاوت خاصی به آن می‌دهد
- «امام» هویت آدم را درست می‌کند و کسی که با اهل بیت (ع) نیست بی‌هویت است. و این اهل بیت (ع) هستند که سبک زندگی ما را با جزئیاتش برای ما مشخص می‌کنند و به آن معنا می‌دهند.

